

Защита на интерсекс хората в Европа

Наръчник за създатели на политики и закони

Дан Кристиан Гатас

ЧЕКЛИСТ

**Финансирано от
Европейския съюз**

English original version was published by:

This publication has been produced with the financial support of the European Union's Rights, Equality and Citizenship Programme 2014-2020. The contents of this publication are the sole responsibility of ILGA-Europe and can in no way be taken to reflect the views of the European Commission.

ЧЕКЛИСТ - СЪДЪРЖАНИЕ

1. Защита на телесната неприкосновеност на интерсекс хората	3
2. Защита на интерсекс хората от дискриминация във всички сфери	3
3. Здравеопазване	4
4. Образование	5
5. Престъпления от омраза и реч на омразата	6
6. Регистриране на полов маркер при раждане	6
7. Правно признаване на пола	6
8. Достъп до правосъдие и обезщетение	7
9. Събиране на данни: запълване на липсата на проучвания	7
10. Финансиране – създаване на устойчивост	7

1. Защита на ТЕЛЕСНАТА НЕПРИКОСНОВЕНОСТ на интерсекс хората

За да гарантират на интерсекс хората правото на здраве, самоопределение и телесна неприкосновеност, държавите трябва да създадат закони, които ясно да:

- ☐ забранят всякакви необратими и неспешни хирургически или други интервенции, освен ако интерсекс човекът не е предоставил личното си, свободно и информирано съгласие
- ☐ установят адекватни правни санкции за медицинските специалисти, които извършват всякакви необратими, неспешни хирургични и/или други интервенции, които могат да бъдат отложени, но не са
- ☐ създадат независима работна група, съставена от равен брой специалисти по човешките права, интерсекс експерти, психосоциални експерти и медицински експерти, която да прегледа и преработи протоколите за лечение
- ☐ установят правото на консултиране с експерти, които имат чувствителност по темата¹ и са обучени да работят с интерсекс хора
- ☐ удължат периода за съхранение на медицински досиета до поне 40 години
- ☐ удължат давността на хирургическите и/или други интервенции поне до 20 години и спирането им докато засегнатото лице не навърши 21 години
- ☐ разрешат хирургически и/или други обратими и необратими интервенции за зрели непълнолетни (mature minor) ако те дават лично и напълно информирано съгласие
 - ☐ установят присъствието на независима трета страна, която да участва в процеса, за да гарантира принципите на съгласие
- ☐ установят правни задължение към медицинските специалисти да:
 - ☐ информират лицата подробно за лечението, включително за други възможности за медицински интервенции и подробности за рисковете и възможните дългосрочни ефекти, базирано на съвременна медицинска информация
 - ☐ предоставят подробни бележки от консултациите на пациента и неговите родители или настойници
- ☐ прекратят прилагането на генитално осъскатяване на интерсекс хора от държавната и частната здравна система
- ☐ гарантират, че регулациите и практиките в обществената и частния сектор не заобикалят националната защита, както и законодателството и разпоредбите за защита от дискриминация

2. Защита на интерсекс хората от дискриминация във ВСИЧКИ СФЕРИ

- ☐ да включат „полови белези“ като защитена характеристика във всички настоящи и бъдещи анти-дискриминационни законодателства и разпоредби, както и в тези за престъпления от омраза и реч на омразата. Характеристиката „полови белези“ трябва:

¹ От текста на малтийския закон от 2017 година, експерти с чувствителност по темата (“expert-sensitive” counseling) се отнася до експерти с ясна експертиза, придобита чрез специализирани обучителни програми.

- да бъде ясно включена във всички закони и разпоредби за равно третиране и защита от дискриминация
 - да гарантира ясна защита в сферите на заетостта, достъпа до стоки и услуги, включително жилищната сфера и при насилие, мотивирано от предразсъдък
 - да гарантира ясна защита от дискриминация в сферите на социалната защита, включително социално осигуряване, здравеопазване, социални предимства и членство и участие в организации на работници и работодатели
 - да гарантира, че при давността се взема предвид продължителността от време, която е нужна на жертвата да се възстанови от дискриминация
- ☐ да установят изчерпателни мерки за информиране на широката общественост
- ☐ да установят задължително обучение за човешките права по интересекс въпросите за професионалисти, работещи в следните сфери:
- здравеопазване, включително лекари, акушери, психолози и други професионалисти, работещи в здравния сектор (например, служители на рецепция)
 - професионалисти в сферата на психичното здраве и консултиране
 - образование
 - правоприлагане
 - грижа за възрастни хора
 - учители, социални работници, училищни психолози и други служители в училище
 - синдикати и работни съвети
 - медицински служители и фирмени лекари

3. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Да установят:

- ☐ правото за получаване на лечение, базирано на индивидуалните физически нужди на човека, а не ограничено от половия маркер в личните му документи
- ☐ правото на доживотно покритие на всички медицински нужди, произлизащи в резултат на хирургически или други интервенции над половите белези на лицето, чрез националната система за здравно осигуряване и възстановяване на разходите
- ☐ правото на достъп до лечение, което не е лимитирано от маркера за пол/джендър в личните документи
- ☐ правото на консултиране и подкрепа за всички засегнати лица и техните семейства
- ☐ правото на преживелите генитално осакатяване интерсекс хора до възстановително лечение
- ☐ правото на достъп до медицинските досиета

Да вземат мерки за:

- ☐ гарантиране на психологическа подкрепа и подкрепа от други интерсекс хора със сходен опит за интерсекс хората и техните семейства

- ☐ установяване на професионално консултиране от други интерсекс хора (например подкрепа от обучени интерсекс съветници)
- ☐ включване на интерсекс хората и техните проблеми във всички медицински учебни програми и програми в сферата на здравеопазването
- ☐ включване на позитивна и овластяваща информация за съществуването на интерсекс хора в информационните материали за бъдещи родители

4. ОБРАЗОВАНИЕ

Допълнителните ключови мерки за защита на интерсекс учениците включват:

- ☐ създаване на системи за подкрепа на уязвими ученици, конкретно включващи интерсекс учениците и техните нужди
- ☐ събиране на комплексна база данни за тормоза и насилието в училищна среда
- ☐ създаване на инструменти за мониторинг, оценка и измерване на нивото на включване на интерсекс учениците в училище
- ☐ включването на интерсекс хората и съществуването на повече от два биологични пола в училищната програма, учебниците и образователните материали по позитивен и овластяващ начин
- ☐ създаване на училищни политики, които
 - открито защитават интерсекс учениците/учениците с вариации в половите белези
 - включват основни факти за интерсекс учениците
 - открито уважават правото на всички ученици открито да обсъждат и изразяват половата си идентичност и изразяването на пола си, както и половите си белези
 - категорично считат обидния език за тормоз
 - адресират и поведение, което се случва в училище, в пространства, собственост на училището, по време на дейности, спонсирани от училището, както и използването на електронни технологии и електронна комуникация, която се случва в училище, в училищна собственост, по време на дейности, спонсирани от училището, на училищни компютри, мрежи, форуми и мейлинг листи
 - установяват лесен достъп и механизми за психологическа и социална подкрепа за интерсекс ученици
 - ясно установяват правото на интерсекс учениците, при нужда, да им бъдат предоставени специфични условия за ползване на училищната база, като тоалетни и съблекални, които обикновено са разделени по пол
 - окуражават училищата да определят помещения, които да се използват от учениците един по един, за да са достъпни за учениците, независимо от техния пол или джендър, както и да включват помещения за индивидуално ползване при построяването и ремонта на училищната база
 - позволяват на всички ученици да участват в часовете по физическо възпитание и спортни дейности, включително спортни състезания, според тяхната полова идентичност

- окуражават училищата да подлагат на преоценка всички помещения, дейности, правила, политики и практики, които са базирани на пола, за да гарантират, че отговарят на изискванията за равно третиране
- изрично да задължават училищния персонал да използва името и местоименията на учениците, според тяхното изискване, независимо дали са променени в официалните им документи
- потвърждават или установяват задължението на училището да промени официалните училищни документи така, че да отразяват промени в легалното име и пол на дадено лице при получаване на документи, които показват, че такива промени са били направени

5. ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ОТ ОМРАЗА И РЕЧ НА ОМРАЗАТА

За да се справят с всички форми на изразяване, които може да произведат, разпространят или промотират омраза и дискриминация на интерсекс хора, е важно държавите да:

- ☐ включат „полови белези“ като защитена характеристика в съществуващото законодателство за реч на омразата и престъпления от омраза
- ☐ забранят интерсексфобската реч в медиите, включително в интернет
- ☐ включат интерсекс хората като уязвима група в разпоредби и мерки, свързани с права, подкрепа и защита за жертвите на престъпления
- ☐ мониторират интерсексфобските реч на омразата и престъпления от омраза
- ☐ създадат и ревизират защитни мерки, които да предотвратят интерсексфобската реч на омразата и престъпления от омраза
- ☐ ревизират съществуващите мерки, свързани с включването на интерсекс хората

6. РЕГИСТРИРАНЕ НА ПОЛОВ МАРКЕР ПРИ РАЖДАНЕ

Докато при раждане се регистрират полови маркери, държавите трябва да гарантират, че разнообразието от биологични полови и джендър идентичности са отразени в наличните опции за регистриране на биологичния пол/джендъра. Държавите трябва:

- ☐ преди раждането да предоставят информация на родителите за легалните опции за регистрация на детето им
- ☐ да създадат три (мъжки, женски, небинарен или друг еквивалент) или повече полови маркери за регистрация на дете, без медицинско становище или диагноза
- ☐ да позволят използването на джендър-неутрални имена (без условие за допълнително име, което е свързано с пола)
- ☐ да позволят използването на джендър неутрално фамилно име
- ☐ да позволят отлагането на регистрацията на пола в акта за раждане докато детето е достатъчно голямо, за да участва във вземането на това решение
- ☐ да позволят актове за раждане без въвеждане на полов маркер

- ☐ да позволят на родителите или настойниците да изберат между М, Ж и Х за паспорта на детето, когато детето е регистрирано като небинарно (или друг еквивалент), без да се конкретизира или без да има полов маркер (мястото за отбелязване да се остави празно или да се регистрира като „неопределен“)

7. ПРАВНО ПРИЗНАВАНЕ НА ПОЛА

Моля, вижте подробния наръчника и чеклист от 2016 “Legal Gender Recognition in Europe” публикуван от Transgender Europe.²

8. ДОСТЪП ДО ПРАВОСЪДИЕ И КОМПЕНСАЦИЯ

Малтийската декларация от 2013, която съдържа общите искания на международната интерсекс общност, призовава държавите:

- да признаят, че медикализацията и стигматизацията на интерсекс хората води до сериозна травма и проблеми с психичното здраве
- да предоставят адекватно признание на страданието и несправедливостта, причинени на интерсекс хората в миналото
- да предоставят адекватни компенсации, обезщетение, достъп до правосъдие и право на истина на интерсекс хората

9. СЪБИРАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ: адресиране липсата на проучвания

Има някои параметри, които, когато се вземат предвид, доказано увеличават полезността на резултатите от проучванията за интерсекс хората и помагат развитието на целеви изследователски подходи:

- ☐ Проучванията за интерсекс хората трябва да задават въпроси за опита им, а не за идентичността им
- ☐ Интерсекс хората не трябва да бъдат проучвани само като под-група на ЛГБТИ общността, а като отделна част от населението; разделянето на данните е ключово
- ☐ Да се работи заедно с организации и групи за подкрепа, водени от интерсекс хора
- ☐ Когато се създават въпросници и когато се анализират и контекстуализат данните, да се консултират с интерсекс активисти и организации

² <https://tgeu.org/wp-content/uploads/2017/02/Toolkit16LR.pdf>

10. ФИНАНСИРАНЕ – Създаване на устойчивост

Във връзка с ключовите препоръки от гореспоменатите доклади за финансиране, OII Europe и ИЛГА-Европа призовават държавите да:

- ☐ финансират дейности, водени от интерсекс хора
- ☐ предоставят гъвкаво и стабилно финансиране на интерсекс организации и групи
- ☐ предоставят достатъчно финансиране за платен персонал
- ☐ инвестират в дейности за справяне с травмата и превенция на прегарянето
- ☐ инвестират в организационното укрепване на интерсекс организации и групи
- ☐ подкрепят интерсекс активисти да изграждат общност и да развиват дейности на национално ниво
- ☐ образоват финансиращите институции и други институции по интерсекс въпроси
- ☐ намаляват бариерите пред интерсекс групите за намиране и кандидатстване за финансиране
- ☐ инвестират във водени от интерсекс хора проекти, които предоставят обучения за медицински и други специалисти
- ☐ инвестират в общностни групи за подкрепа, за предпочитане такива, които работят от перспектива, фокусирана върху депатологизирането и човешките права